
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

ELŐBB TE
Lukács ev. 6,41-42

2018. JÚLIUS 8.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 2. zsoltár

Imádkozzunk: Köszönjük mennyei Atyánk, hogy amit a zsoltárossal és a prófétával hirdettettél, amit a szent királyok, próféták és papok életén kiábrázoltál, azt Jézus Krisztusban, egyszülött fiadban beteljesítetted és tökéletességre vitted. Ő a Fiú és mi Neki hódolunk, Ő a Fiú és mi Neki akarunk engedelmeskedni, Ő a Fiú, akit kérünk, hadd kövessünk úgy, hogy Szentlelked erejében, világosságában rendelkezéseit, szent parancsát, szeretetre hívó szavát megtartjuk. Köszönjük, hogy ma is ezért gyűjtöttél össze bennünket, hogy magasztaljuk Krisztusunkat, általa Téged dicsőítsünk és elnyerjük Szentlelked erőit, áldásait a szent élethez, mely által Téged magasztalhatunk, dicsőíthetünk, és embertársaink javát szolgálhatjuk. Megállok hát előtted, mennyei Atyánk, kegyelmed trónusa előtt és kérünk, irgalmasan, bűneinket eltörölve, életünket megújítva áraszd ki ránk Lelkedet, add nekünk ma elkészített áldásaidat, töltsd be szívünket és életünket drága kegyelmeddel. Krisztusért, Urunkért kérünk, hallgass meg bennünket. Ámen

Textus: Miért nézed pedig a szálkát, amely a te atyádfia szemében van, a gerendát pedig, mely a te saját szemedben van, nem veszed észre? Avagy mi módon mondhatod a te atyádfiának: Atyámfia, hadd vessem ki a szálkát a te szemedből, holott te a te szemedben lévő gerendát nem látod. Te képmutató, vesd ki először a gerendát a te szemedből és azután gondold arra, hogy kivesd a szálkát, a mely a te atyádfia szemében van. (Lukács evangéliuma 6,41-42)

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Akik gyülekezeti hétvégénken részt vettek, mondhatják, most ismétlés következik, mert két hete Tahiban a beszélgetésünk az egyik témája a száłka és a gerenda példázata volt, és ennek kapcsán beszélgettünk a mások meg az önmagunk megítéléséről, illetve a másik meg az önmagunk gyógyításáról. Minthogy azonban a mai újszövetségi igeszakaszban ez a rész van kijelölve, felöltött bennem, hogy Tahiban néhány idetartozó és fontos kérdést nem beszélünk meg, ezért jónak látom, hogy ma irányítsuk ezekre a figyelmünket. Bevezetésképpen annyit szeretnék elmondani, hogy igen jól ismerjük Jézusnak ezt a mondását, és tudjuk társítani egyéb más szólásokhoz is. Például szoktuk mondani, hogy: «ki-ki söpörgessen a saját portája előtt», vagy: «bagoly mondja verébnek, nagyfejű» – és van még számos szép mondás, szólás, amely úgy tűnik, hogy pontosan ugyanezt a helyzetet idézi föl, mint amiről itt Jézus beszél.

Mégis, tisztáznunk kell, hogy így van-e ez? A cselekménysorozat, vagyis a mások könnyű megítélése és az önmagunk könnyű fölmentése ismerős. Másokkal kapcsolatban könnyen híperkritikusak tudunk lenni, azonnal észreveszünk rajtuk minden szöszöt, hibát, magunkkal kapcsolatban pedig semmit észre nem vesszük, Igen, ahogy Jézus mondja itt: a másikéban észreveszed (látod) a szálkát, a magadéban a gerendát sem veszed észre (nem törödsz vele). Nem arról van szó, hogy jól elrejtéd, hanem észre sem veszed (nem foglalkoztat). Ezek itt valóban bonyolult lélektani folyamatok. Mégis hadd hívjam fel a figyelmet arra, hogy Jézusnak ezek a szavai a Hegyi beszéd végén állnak, a Hegyi beszéd egész folyama pedig a boldog életre való meghívást, konkrétan és komolyan a Krisztus követésre való elhívást hozza elénk. Lukács evangéliumában ez vezeti be a példázást: «Nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; hanem mikor tökéletes lesz, mindenki olyan lesz, mint a mestere» (Lukács 6,40), majd: «miért nézed a szálkát a te felebarátod szemében, a magadéban pedig a gerendát nem veszed észre?!» Tehát Lukács más rendjén adja elő Jézusnak ezeket a szavait, mint Máté evangélista, aki az ítélkezéshez köti Jézus szavait. Viszont mind a két esetben a tanítványságról van szó. És nem úgy általában, de egészen konkrétan.

Tartózkodj a könnyű az ítélkezéstől, tedd helyre önmagadat! –, igen, ezek részei az igazi tanítványságnak. De van itt valami, ami különleges dimenziót nyit a számunkra. Így hangzik a példabeszéd, figyeljük meg jól: «miért nézed a te szálkád, amely atyádfia szemében van» Nos, kik ezek az atyafiak és atyalányok? (Elnézést, ma már inkluzív nyelvet kell használni, tehát: atyafiak és atyalányok.) Ha előveszünk a különböző magyar fordításokat, össze lehet nézni a különböző megoldásokat, és nem száłka-keresés okán, hanem azért, mert érdemes megfigyelni azt a küzdelmet, ahogy a Biblia-fordítók próbálnak visszaadni egy-egy fordulatot, egy-egy kifejezést. Itt pedig négy féle fordítást találunk. A revidéált Károli fordításban (a legtöbb protestáns ezt olvassa, vagy legalábbis ezt szokta meg) ez áll: atyádfia. Régi református megszólítás ez:

atyámfia, atyámfia... A legtöbb római katolikus fordítás, és a mi új fordításunk is egyenesen fordítja a görög szót: testvér: «ne mondd azt a te testvérednek...» Na, de kik ezek a testvérek? Vajon, úgy használja itt Jézus ezt a szót, ahogy gyerekkoromban hallottam a vagányoktól? Argóban? Megmondom a mut-
ternek! - öt éves lehettem mikor ezt először hallottam. Csak csodálkoztam, nálunk ugyanis anyu járta, meg anya és édesanya. És nyomban hallottam azt is, hogy ezek a vagány srácok a testvérükkel így beszélnek: bradikám! A német Bruder szóból lett a bradi.

Vajon egy ilyen, általános értelmű, kicsit szlenges kifejezés itt az, hogy testvér? Vagy emeljük a testvér szót beethoveni-schilleri magasba? Embertestvér általában: mindenki, bárki, akit anya szült, aki itt él közöttünk, aki hozzánk hasonlatos, földön járó ember – az a testvér. Lehetne talán így is érteni. Találtam egy érdekes angol fordítást, így adja vissza a kifejezést: «ne mondd a te hívő társadnak...» Van ennek is alapja. Pál apostol gyakran beszél testvérekről a Krisztusban, vagyis bensőségesíti a keresztyén életet, a Krisztus-követő közösséget és ezzel a kifejezéssel is arra ösztökél, hogy ne tekintsük az anyaszentegyházat holmi kellemes klubnak vagy érdekes helynek, afféle vallásgyakorlati közegnek! Tekintsük úgy a gyülekezetet, az egyházat, hogy akik abban fölesküdték a Krisztus zászlajára, azok magukhoz ölelték az Isten kegyelmét. Ők testvérek. Az apostol a levelei végén általában intelmeket, buzdításokat, tanácsokat közöl, és ezeket antik formában írja le, amit házi táblának neveznek, vagy házi rendnek, a családi közösség életrendjének. Az egyház tehát Isten családja (familia Dei), és ezért mi keresztyének testvérek, hívő társak, hitestvérek vagyunk. Ha visszafelé fordítjuk Pál apostol meggyőződését, így is visszaadhatjuk Jézus szavát: ne mondd a te hívő társadnak. De még egyszer mondom, lehet ezt egyenesen embertársnak venni, s még inkább (ahogy egy másik fordítás mondja): felebarátnak: ne mondd a te felebarátodnak, hogy szálla van a szemedben... Lám, egyetlen egy szó és mégis milyen sokféle helyzetet tudunk magunk elé idézni. Ahogyan mi magunk is különböző helyzetekben vagyunk.

Meggyőződésem szerint Jézus itt leginkább arra utal, ami a bensőséges, hívő közösség körében, vagy még inkább, a hitkapcsolatban álló emberek határmezsgyéjén zajlik. Vegyünk tehát most így: ne mondd a te hívő társadnak. Azért tetszik nekem ez a fordítási megoldás, mert ahogy Jézus szavait olvasuk itt, a Lukács evangéliumában, jól látjuk, hogyan készíti a tanítványokat az Isten országának hirdetésére, hogyan vezeti be őket az isteni kegyelem meghirdetésének a csodálatos feladatába, hogyan erősíti őket az isteni igazság mellett való kiállásra, és a szép életre („amit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azt cselekedjétek az emberekkel” - Lukács 6,36), és: «Nem feljebb való a tanítvány az ő mesterénél; hanem mikor tökéletes lesz, mindenki olyan lesz, mint a mestere» (Lukács 6,40). És mindez arra mutat, amit később mond: «tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok» (Mt 11,9); tehát: vegyetek rólam példát, és eszerint cselekedjétek ti is. Jézus

tehát követésre tanítja a tanítványokat.

Ennél fogva az az ítékezés, illetve az a fajta magatartás, amelytől most Jézus óv, nem valami magától értetődő emberi magatartás. Ezt a hozzáállást sajátosan generálja valami. Itt kitérőt kell tennünk. Meghagyom, az ember egyébként is hajlamos ítélezni; sokféle élethelyzetünkben, ha akarjuk, ha nem, mérlegre kell tennünk a dolgokat, szét kell választani, meg kell rostálni értékeket, ítéletet kell mondani róluk, – másképp nem élhetnénk. Egyszerű szót mondok: kerítés. A magyar ember tudja: jó kerítés, jó szomszédság. Bár túl vagyunk Péter-Pálon mégis hadd utaljak Arany János híres versére, vajon kinek füttyöl a fülemüle? Kinek a fáján ül? De kinek a kertje fölé hajlik az az ág, amelyen az a madár énekel? Péternek énekel, vagy Pálnak? Na, majd a bíró eldönti. Egy szóval, jó kerítés, jó szomszédság, s akkor nincs vita, hogy kinek meddig tart a földje, ki meddig veti a krumplicskáját, ki mire engedi ki a csirkét, ki mit engedhet meg a maga területén és nem hatol a másik területére. A régi zsidók a babilóniai fogság után, amikor megérett bennük a sok korábbi prófétai feddőzés amiatt, hogy elhanyagolták a törvényt, arra az elhatározásra jutottak, hogy a törvényt afféle jó kerítésnek fogják tekinteni. A törvény: korlát, és mint ilyen életmentő. Ha felmegyünk a Gellért-hegy tetejére sétálni, mindenfelé korlátokat látunk. És ez szükséges, mert, ha rosszul lépünk, lezuhanunk a mélybe. Ilyen a törvény. A törvényen belül biztonságban vagy, a törvény megtartásával megkapod Isten áldását, de ha áthágsz a törvényt, túllépsz a törvényen, megszeged a törvényt, akkor saját magadat sodrod veszélybe. És ha ez így van – és így van! –, akkor ezer élethelyzetünk támad, amikor mérlegelni és dönteni kell, vagy még inkább le kell szűrni egy cöveket vagy le kell tenni a határléteket, és azt kell mondani, hogy én eddig el tudok menni és tovább nem megyek. Kálvin, amikor I. Ferenc királynak írta az Institutio-t, a Példabeszédek könyvéből vett egy bölcs igét, amely azt mondja, hogy ne mozdítsd el a határléteket, amit az ősök leraktak (Péld 22,28; 23,10). Arra utal ezzel, hogy az ősi rendet nem jó megbontani. Szép konzervatív ige ez: ne változtass a dolgok rendjén! Ha lerakták egykor az igazság sarokkövét, az onnan ne mozdítsd el – főleg ne a magad előnyére. Ha a meghatározott szabályokkal megélt az emberiség (többé-kevésbé jól vagy rosszul), te ne állj neki a világnak, hogy holnapra felforgatod, és mindent ide-oda teszel! Hány esetet tudnánk idézni, hogy az efféle határtologatás milyen rettenetesen meg tudja változtatni csak a mi nyomorult életünket. Határ és kerítés, ameddig el tudok menni, - ez fontos. De olykor-sokszor döntést kell hozni.

És ha így nézzük a jézusi tanítványságot, látjuk máris, hogy ha akarjuk, ha nem, ez eleve generál bennünk egy kritikai folyamatot. A keresztyénség kritikus vallás, mondjuk ki. Igen, ismerek én is keresztyéneket, és főleg keresztyén mezbe öltözött szószólókat, akik azt mondják: mi mindenkit magunkhoz ölelünk, mi mindenkit egyetemlegesen szeretünk, úgy, ahogy van. Tényleg? - hadd kérdezzem. Mi mindent jóváhagyunk, kiáltozzák ezek az atyafiak. Itt minden szabad? - hadd kérdezzem. Hát persze, mondják, minden szabad, de

elhagyják Pál intelmét: «de nem minden használ» (1Kor 6,12). Meddig mehetünk el? A Krisztus kegyelmének az elfogadása eleve egy kritikai funkciót létesít, hiszen általa meghal az óember és élni kezd az új ember. A megtérés képe is azt jelenti, hogy hátrat fordítunk annak, aminek eddig éltünk, ami tetszett, amit eddig jónak tartottunk, és eztán már, az isteni kegyelem miatt, nem tudjuk azt jónak tartani. Ha eddig ellavírozgattunk vagy eleveckéltünk az életünkben: ide csúsztunk, oda csúsztunk, itt kötöttünk egy kompromisszumot, ott alkudtunk meg, akkor a Krisztus követés van egy kritikai radikalitása. Ha nem így lenne, két lehetőség lenne. Az egyik az, hogy már mindenki keresztyén lenne a világon, a másik, hogy már nem lenne keresztyénség. Tudniillik, ha a keresztyénség afféle mindent jóváhagyó, mindenbe beleegyező, mindenre igent mondó vallás volna, akkor eleve mindenki keresztyén volna (csak még nem tud róla), vagy már rég eltűnt volna a keresztyénség. Ezért megízlelgetjük ezt a szót: ne mondd a te hívő testvérednek..., máris érezzük, hogy itt belső történetektől van szó. Nem véletlenül hangsúlyozom, hogy Lukács evangéliumában ott áll előtte a Jézus szava attól, hogy nem különb a tanítvány az ő mesterénél. Mi nagyon hamar szeretnénk fölébe kerekedni a másiknak, és az elnyert kegyelem fényében úgy tekinteni önmagunkat, hogy velünk már minden rendben van. Ezért fontos a jézusi szó: miért mész oda a másikhoz és piszkáld a szemét, hadd vegyem már ki azt a kis fűrészpornyi szilánkot onnan, miközben nem veszed észre a saját szemedben a gerendát (nem törödsz vele)? Bizony, könnyen elindul az óemberünk visszakapaszkodó törtétese, mert az önámítás habitusa nem hagyja magát, nem olyan könnyű azt lebirkózni, nem olyan könnyű attól megszabadulni. Óemberünk itt úgy akarna visszakapaszkodni, hogy benevezne bennünket a tökéletes keresztyének vetélkedőjébe. Vagyis: észrevenni a másikon, a másiban a legkisebbet hibát is, és ennek révén növelni magunkat. S még indokaink is volnának hozzá, úgymond.

Az egyik legnyomósabb indokunk az volna, hogy testvéri felelősséggel tartozunk a másikért. Hát, hogy is ne tartoznánk, a keresztyénség nem az a vallás, amely közönyösen elmegy a másik ember mellett, ha lát valami problémát; nem legyintjük rá, nem hagyjuk annyiban. Ez a keresztyénségnek a lényege. Márpedig, ha felelősségem van a másikért, hogy tehetném, hogy sosem teszem szóvá?! Talán erről szólna itt Jézus szava? Talán valami cinkosságra bízta bennünket? - kérdezhetnénk drámai hevülettel. Az a világ baja, hogy cinkosságokkal van tele. A bűnesettől fogva az Isten országa eljöttéig ez gyötört és fog gyötörni bennünket. Korrupció – én is hallgatok, te is hallgatsz, én most ne teszem szóvá, és legközelebb majd te nem teszed szóvá. Kis megegyezéseket kötünk, hallgatólagos alkukat. Hát erre biztatna bennünket Jézus? Látok valakit, aki iszonyatos életet él, és látom azt is, hogy a veszébe rohan. El fog veszni, tönkre fog menni, meg fog semmisülni, de előtte még mindent és mindenki mást is tönkre tesz maga körül. Ne tegyem szóvá? Annyi volna csupán a keresztyénség, hogy elvonulunk valami csendes imasarokba és odamormoljuk Isten elé, hogy ennek ez a baja, annak az a baja, amannak meg az a baja, ez

így szenved, az úgy küszködik, amott az a probléma, de a mennyei Atya majd elrendezi valahogy ezt a dolgot!? Nem erről van szó, nyilvánvaló, értjük. Jézus arról beszél, hogy a keresztyén közösségben együtt kell gyógyulnunk. Megfordítom, még ha belemagyarázás is a Jézus szavába: a szálka és a gerenda példázata elítéli azt az ítélezkést, ítéletmondást, amikor csak a másik baját látom és a magamét nem. És azért ítéli el, mert ez a fajta ítélezkés kizárja, hogy a másik gyógyíthasson engem, mert, úgymond, én már nem szorulok rá. Mit jelent az, hogy: «nem veszed észre a gerendát a saját szemedben»? Sokszor szóltak már, sokszor jelezték nekem, és történtek olyan dolgok akár a gyülekezeti közösségben is, a családban is, még a mutter, a fater és a bradik körében is, embertársi körben is, amelyekből nekem észlelnem kellett volna, hogy baj van velem, valamit nem jól csinállok, nehezebb vagyok a terhükre embertársaimnak, elrontottam valamit. De én még mindig abban a meggyőződésben vagyok, hogy az a jó, ahogy én csinálom, s ha valami nem jó, azt nem én rontottam el. Úgy kell csinálni továbbra is, ahogy eddig. Eképpen belemakcsolom magam egy magatartásbeli meggyőződésbe, véleménybe.

De még egyszerűbben is megértjük ezt. Nemrégiben olvastam egy tanulmányt, egy idős ember életútjáról szól. Valamikor gyerekkorában ez az illető füllentett egyet. Füllentett egyet. «Ferike, te etted meg a cseresznyebefőttet a kamrában? - Jaj, nem én, beugrott a cica vagy valami!» – hogy mentse magát. Aztán füllentett még egyet, hogy az előző füllentését leplezze, aztán még egyet, és még egyet, és felépült az egész élete egy nagy hazugságrendszerre. Ezt úgy nevezik az emberi lélek tudói, hogy konfabuláció. Folyamatos hazudozás - ám úgy, hogy maga sem veszi észre, mit csinál voltaképpen. Nem is veszi észre, hogy egy mesékből fölépített hamis világban él; igen, ennek a hamis világnak is van elmondható története, van mitológiája, van vallása, vannak a jó és rossz szereplői, - de az egész nem valóságos. Leginkább a biztonságos teret képezzük vele önmaguk számára. De meddig lehet kifícamodott bokával futni, meddig lehet kizökkent vállal elvégezni valamit? Íme, Jézus szava: ne mondd te a hívőd testvérednek, hadd vegyen ki a szálkát a szemedből, ne mondd ezt annak, aki a társad a Krisztus tanítványi körében! S máris értjük, hogy ez nem az elhallgatásnak a parancs szava, hanem meghívás arra, hogy együtt gyógyuljunk. Amikor Pál apostol a Római levelet írja, nem ismerte a római gyülekezetet, csak néhány testvért közülük, például Akvillát és Priscillát. Tehát volt valami információja a római gyülekezeetről, ahova készült. A levele elején bátran írja: «kívánlak titeket látni, hogy valami lelki ajándékot közölhessek veletek a ti megerősítésetekre; azaz, hogy együtt felbuzduljunk ti nálatok egymás hite által, a tiétek meg az enyém által... gyakran elvégeztem magamban, hogy elmegyek hozzátok (de mindez ideig megakadályoztattam), hogy köztetek is nyerjek valami lelki gyümölcsöt.» (Róma 1,11-13). A keresztyén közösség tehát áldás-keresés, és gyógyító indíttatású kapcsolat. Ez a nagy belső ereje-kényszere. De sokszor vagyunk úgy, hogy el kell menni az orvoshoz. Tudom, a férfiak végszükségben mennek el, és mostanában már a nők is,

mert sokat kell az orvosnál várni. De hiába nehézkes ügy, kényszerhelyzetben el kell menni orvoshoz! Ott el kell mondani a bajt, de legfőképpen hagyni kell, hogy az orvos föltárja a bajt, és meggyógyítson.

El kéne már menni a testvéremhez, el kéne már hozzá menni, már húsz éve nem veszem fel a telefont, ha hív, én sem hívom őt, nem írunk egymásnak levelet, nem is tudunk egymásról, nem is akarunk tudni egymásról! De el kéne menni, mert ez a ridegség mély tályog a lelkem alján. És bocsánatot kellene már kérni édesanyámtól! Már húsz éve játszom az ostoba kamaszt, aki úgy maradt. És meg kéne követni a gyermekemet, nem is tudja, de döntöttem már ellenére is, és nem volt jó az a döntés. És ki kéne már békülni és meg kéne már gyógyulni és el kéne már rendezni a dolgokat, és épülni kellene már egymás hite által. Jézus példája gyógyító dimenzióban zajlik. Tehát, ha fennáll a gyógyító szándék, ha tehát ez a szó - «engedd meg, hogy kivegyem a szálkát a szemedből! –, gyógyító mozdulat, gyógyító felajánlás, akkor ez csak úgy mehet végbe, csak akkor igazán Krisztus szerint való, és nem a pusztá, öniszolgáltatást szolgáló, önáltató mozdulat, ha benne van a készségességünk arra, hogy ha szólnak, hogy én szemedben is van valami, engedek a szónak. Sőt, ha már korábban is szóltak, hogy van a szememben valami, észre is veszem végre. Észrevenni, meglátni a hibát mindig könnyű. A kegyelmet észrevenni, a kegyelmet meglátni, a kegyelem lehetőségét elvenni és élni vele, az a nehezebb - de erre biztat most bennünket a Jézus szava. Miért mondd hívő testvérednek, miért mondd a testvérednek, miért mondd felebarátodnak, miért mondd embertársadnak, hadd vegyem ki a szálkát a szemedből? Vedd ki először a gerendát a magad szeméből, aztán a felebarátod szeméből a szálkát! Egymás hite által gyógyulni és épülni, áldást venni és a Krisztus kegyelmét megosztani, hogy irgalmassága az én életemből a másíkiba átáradjon – így tanít bennünket Krisztus egymást szeretni a tanítványi közösségben. Ámen

Imádkozzunk: Mennyei Atyánk a mi Urunk Jézus Krisztusunk által, kérünk, Lelked erőivel vonj be bennünket a Te gyógyító és megújító kegyelmed erőterébe együtt is ebben a közösségben és mindenütt az anyaszentegyházban, hogy amiképpen Te egy vagy a Fiúval, mi is egyek legyünk, egyként és egymást gyógyítva. Bocsásd meg elhamarkodott ítélezéseinket, amelyek révén csak önmagunkat akartuk felmenteni. Bocsásd meg az elmulasztott gyógyító alkalmakat is, bocsásd meg a szívünk keménységét, kevélységünket, ahogyan elzárkózunk mások elől, s nem akarjuk őket gyógyítani és mi sem akarunk gyógyulni. Ízleltesd velünk a Krisztus közösségének jó ízét, áldását, hogy így épülhessünk együtt és így szolgálhassunk, betöltve szeretted törvényét. Gyógyítsd betegeinket, Mennyei Atyánk, azokat, akik Hozzád hajolnak bajukban, nyomorúságukban, erőtlenségükben. Újítsd életüket. Vigasztald a szomorkodókat. Könyörgünk azért a családért, akik az elkövetkező héten állnak meg szerettük ravatala mellett. A Krisztus dicsőségével, a feltámadás erőivel áldd meg őket. Óvj meg minden rossztól és bajtól, tartsd meg gondviselő irgalmadban, adj békességet, szüntesd a háborút, fordítsd a felelősök szívét ön-

magad felé, hogy a királyok okuljanak Krisztus fenségéből és csókolgassák reszketve a Fiút, mert Nála van minden hatalom és minden kegyelem. Add, hogy akiket a népek szolgálatára rendeltél, igaz szívvel és hűséggel betöltsék tisztüket. Áldd meg a Krisztus népét szerte a világon. Különösen könyörgünk most az üldözött keresztyénekért, azokért, akikben gyógyító irgalmasságod felragyogott és mégis gyűlöletesek oly sok ember szemében. Óvd meg őket, tedd őket kedvessé és add, hogy állhatatosak legyenek a nehéz órákon, s megmaradjanak a Krisztus igazságában és szeretetében. Kérünk, Lelked erejében tedd gyümölcsözővé bennünk Igédet, hadd teremjük meg gyümölcsét Neved dicsőségére és embertársaink javára. Krisztusért, a mi mesterünkért kérünk, hallgasd meg könyörgésünket. Ámen